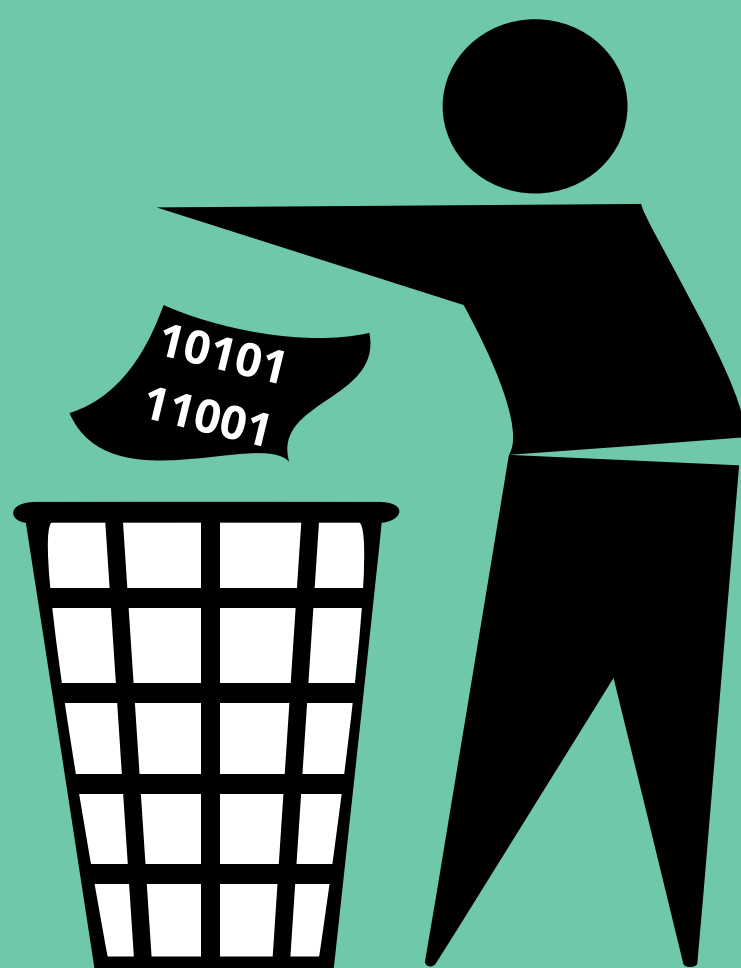

Digiprügi

Mis see on ja mis sellega peale hakata?

Digiprügi on andmemaht, mis ei tooda lisaväärtust, sest on ühekordse kasutusega, korduva sisuga, kahjustatud, unustatud ning mis kahjustab oma olemasoluga keskkonda, sest vajab ressursse ülalpidamiseks.

Miks peaks hoolima digiprügist?

- Digiprügiga tegelemisega säästad keskkonda ning lood jätkusuutlikuma kuvandii oma organisatsioonist.
- Mida vähem on kasutuid süsteeme ja varundusi, seda vähem kulub ressursse seirele ja logide monitoorimisele. Vähenavad turvariskid ning koormus serveritele.
- Digiprügi on kallis nii Sulle kui keskkonnale - see kulutab energiat ja annab tunda rahakotis.
- Töö efektiivsus kannatab, kui süsteeme on palju ja neid on raske hallata. Korras ja selged töökeskkonnad aitavad hoida töötaja heaolu.
- Võta oma organisatsiooniga osa digikoristupäevadest ja kutsu ka teisi osalema. Nii näitad eeskujut, tõstad teadlikkust ja innustad ühiskonda probleemile lahendusi leidma. Koos koristades suurendad tiimi motivatsiooni ja ühtsust.

DIGIMAAILMA ÖKOJALAJÄLG

E-KIRI

Ühe e-kirja saatmisega tarbid 4g CO₂'te, foto või suure failiga manuses 50g CO₂'te. 2019 saadeti saadeti 293 miljardit e-maili päevas. 2024 on see number prognooside kohaselt 361 miljardit.

SERVERID

2019 aastal oli andmekeskuste globaalne energianõudlus 200TWh. Viimasel kümnendil on andmekeskuste salvestusruum kasvanud rohkem kui 25 korda. Tehisintellekti ning 5G kasutuselevõtuga kasvab nii salvestus- kui energianõudlus eksponentsiaalselt.

MOBIILANDMESIDE

Maailmas kulub iga kuu 46.1 eksabaiti (46 miljardit gigabaiti) mobiilandmeside mahtu. 66.2% mahust kulutatakse ära video-äppides, 10% sotsiaalmeedias.

INTERNET

Globaalne internetiliiklus ületab aastal 2022 4.2 zetabaiti (4.2 triljonit gigabaiti). Ühe gigabaidi edastamise peale kulub 0.06 kWh, mis tähendab, et igal aastal kulub 252TWh elektrit ainult andmete edastamise peale.

VIDEO

2-tunnilise ülekande vaatamine pilve-teenusest võrdub 112-228 grammi CO₂'ga. See on sama, kui nuti-telefoni 23 korda täis laadida.

Sammud digiprügi vältimiseks ja vähendamiseks

1

TEADVUSTAMINE

Tee endale selgeks, mis on digiprügi sinu organisatsioonis. Millised protsessid teil digiprügi tekitavad?

Näited digiprügist:

- korduvad dokumendikoopiad
- korrastamata arhiivid
- liigsed varundused
- uudiskirjad, mida sa ei loe
- mahukad failid ning ühekordne kiirsisu (nt. Tiktoki videod)

Energiamahukad tegevused:

- striimimine
- videokohtumised
- suurte failide valimatu pilve varundamine
- meilitsi töö korraldamine
- andmete reaajas varundamine

2

KAARDISTAMINE

Uuri välja, kus on sinu organisatsiooni failihalduses puudujääke või korralikult kaalutlemata protsesse.

Vaata üle oma organisatsiooni:

- tagavara koopiad
- logid
- meilitsi toimuv asjaajamine
- tarbetud ja dubleeritud failid
- aegunud dokumendid,
- suhtluskanalites info dubleerimine
- pilves või serveris ebavajaliku hoidmine
- suuremahuliste failide hoiustamine ja varundamine

3

KORRASTAMINE

- Vii läbi regulaarselt digikoristuspäevi - kaasates võimalikult palju oma ettevõtte töötajaid ja ka IT-osakond.
- Ettevõttes digiprüügi teadlikkuse tõstmiseks ning korra hoidmiseks tasub vähemalt korra aastas korraldada digikoristuspäeva.
- Pange eesmärgid ka digikoristustele, korraldage osakondade vahelisi võistlusi. Hea eesmärk on kaasata minimaalselt 5% oma töötajaskonnast või mõõta koristustulemusi gigabaitides.
- Ettevõttel on võimalik osa võtta ka Telia Digikoristuspäevast või Maailma digikoristuspäevast. Vajadusel saab seda ettevõttesiseselt korraldada ka tihedamini.

4

AUTOMATISEERIMINE

Korrasta oma IT-süsteeme:

- automatiseeri protsesse, nagu varundamine ja logide kustutamine
- vaata üle säilitustähtajad
- korralda töö nii, et ei toimuks dubleerivaid IT-tegevusi
- korraldada töö nii, et infosüsteeme oleks vähem.

Näiteks:

- loo virtuaalkontor
- jälgi seadusest tulenevaid dokumendi-halduse kohustusi, kustuta aegunud andmed
- loobu kasutatutest või unustatud andmekeskondadest ja mittetoimivatest lahendustest
- koolita oma töötajaid digitarkuses

Parimad praktikad Eesti ettevõtetest

- Väldi koopiate loomist ning eelista ühistöötamiskeskondi failide edasi-tagasi meilitsi saatmisele.
- Valmistu ette veebikoosolekuteks, et need oleksid põhjalikud ja võimalikult efektiivsed, kasutage võimalikult vähe videoedastust.
- Loo keskkond, kus kodukontoris olevad töökaaslased saavad otse suhelda tööd puudutavatel teemadel. Nt. MSTeams, Slack jne.
- Kui on võimalik siis tee rohkem telefonikõnesid ja suhtle inimestega näost-näkku.
- Ära tee oma postkastist prügikasti. Sorteeri kirjad juba nende saabudes ning ebavajalikud kustuta koheselt ja hoia alles vaid vajalikud.
- Erinevate brauseri akende lahti hoidmine on energiamahukas - hoia korraga avatuna võimalikult vähe aknaid ning sule kohe, kui oled aknakese kasutamise lõpetanud.
- Lülita välja sotsiaalmeedia märguanded. Postkasti tulevad teatised dubleerivad lihtsalt infot, mis on niigi sotsiaalmeedia platvormil kättesaadav.
- Vaata üle automaatsed varundamiskäsud - kõike ei pea pilves hoidma, sinna käib vaid kõige olulisem.
- Pea meeles, et kui midagi on juba loodud, siis see juba on energiat kulutanud. Kõige parem on taktika on digitaalseid andmeid vähem toota.

Meelespea

Hoolid keskkonnast?
Ära unusta digiprüügi nelja sammu!

1

Teadvusta

2

Kaardista

3

Korrasta

4

Automatiseeri

TALLINNA ÜLIKOOL

Materjali on koostanud Tallinna Ülikooli töögrupp
koostöös Telia Eestiga.